

Spojené nádoby, stojaté vody a efekt motýľích krídel

Každodenne sme zavalení povinnosťami, nezmyselnými požiadavkami zo strany legislatívy, inokedy na nás doľahnú rozhodnutia od „zeleného stola“, v ktorých neraz absentuje elementárna logika. S poisťovňami je to ako s veternými mlynmi... e-Health v porovnaní s ostatnými zdravotníkmi zvládame napriek nedokonalosti. Významne sme napomohli k jeho uvedeniu do praxe. Na strane druhej sa nám ako odborníkom upiera prístup k pacientovi, jeho chorobopisu, možnosti reálne vstupovať do liečebného procesu. Opätovne sa premrháva možnosť využiť schopnosti a vedomosti farmaceuta v prospech pacienta. Prečo je lekárnik vytláčaný na perifériu, prečo je zaznávaná jeho odbornosť? Kto všetko sa podieľa na tom, aby odborná činnosť bola vtesnaná do marže? Nie sme obchodníci! Kompetentní by si mali uvedomiť, že máme na to byť hodnotení na základe našich výkonov, vedomostí a schopností, ktorými reálne disponujeme.

Zvykli sme si, či skôr rezignovali... Naoko všetko funguje, aj keď sme nespokojní, spolu vytvárame „matrix“, ktorý nás vnútorne vyprázdňuje. Výzvam už nečelíme, ale obchádzame ich, je to komfortnejšie. A to je chyba. Je potrebné, aby sme témy prinášali a nie len pasívne na ne reagovali.

Ak sme nároční ku kolegom ohľadom vedomostí, ktoré by mali byť samozrejmosťou, zbytočne ich zaťažujeme..., to sa už vôbec nehodí, postačuje prax. Špecializačné štúdium je dobrovoľné. Na koho hru sme pristúpili...? Prečo a kým sa nechávame učiť? Komu to vyhovuje? V prospech pacienta to nebude.

Kolega, ktorý prelezie štátnicou, je do konca profesijného života odborníkom na lieky, ktorý o lieku vie všetko. Napriek tomu, že do klinickej praxe vstupujú stále nové a nové liečivé látky. Je to postačujúce? Systém vzdelávania je nastavený tak, že ak nechce, tak do konca profesijného života nie je prinútený sa reálne vzdelávať. Do akej miery je vo svojich rozhodnutiach slobodný, o to viac, ak jeho nadriadeným nie je farmaceut?

Trajektória je daná..., nevidíme v tom zámer?

Po prijatí novej vyhlášky o sústavnom vzdelávaní som nezachytil čo i len námietku proti tomu, že počet kreditov v porovnaní s lekármi je nepomerne nižší, menej už majú len sanitári. To máme problém čítať s porozumením odborné texty? V tichosti sa to obišlo, všetci sú spokojní... Iste, nie je to len o kreditoch, je to aj o tom, ako na nás pozerajú tí, ktorí danú vyhlášku pripravili. Chceme, aby nás vnímali ako zdravotníkov, reálne, nie na papieri. A toto nám nevádi. Obávam sa, že mnohým už aj vyhovuje... Majú nás tam, kde chceli.

Sme zaskočení akýmsi výdajným automatom, ktorý zvládne výdaj OTC v očiach pomätených politikov s noblesou. Je poľutovania hodné, ak práve takí sú vo svojich partajach pasovaní za odborníkov v oblasti zdravotníctva, a pritom nevedia odlišiť výživový doplnok od lieku. Akosi sa pozabudlo, že je potrebný aj prehľad a nadhľad konkrétneho farmaceuta. A spoliehať sa na „Dr. Google“ v štýle všetko viem, ale málo čomu rozumiem, je pre pacienta veľmi tenký ľad.

Naša konzultácia s pacientom by nemala končiť slovami, choďte sa poradiť k lekárovi aj v prípadoch, v ktorých vieme daný problém odborne vyriešiť. Dokonca by sme z pozície farmaceuta, použijúc vedomosti, mali daného pacienta edukovať a lekára usmerniť. Rozumný lekár to skôr uvíta, vychádzam z vlastnej skúsenosti.

Absolvovali sme náročné štúdium, nie sme druhotriedni odborníci, ale naopak erudovaní vo svojom odbore. Kto zo zdravotníkov má najširšie vedomosti v galenike, farmakológii a ďalších špecifických odboroch? Jedine farmaceut. Nezabúdajme na to. Nedajme si to vziať. S úsmevom spomínam na argumentáciu proti generickej preskripcii, že lekár má osobitné právo zvoliť konkrétny liek, lebo len on pozná jeho zloženie. Je to naozaj tak? Čo ukázala prax? O zátvorke taktne pomlčím...

Pokračovanie úvodného slova na strane 101

Pokračovanie úvodného slova

Ako huby po daždi sa vynárajú odborníci na zdravotníctvo, úsmevné je, že akurát so správne nastaveným marketingom a pacienta stretli tak maximálne pred oficínou. Odtiaľ je len krôčik k mentálnym zvratom u niektorých poslancov z hľadiska nazerania a vnímania lekárenstva. Neuvedomujú si, že ide o pacienta a nie o billboardovú kampaň s pochybným podtextom. Riziko je, že oni tú legislatívu tvoria...

Snahu reagovať na daný stav formou rôznych kampaní a pilotných projektov, ktoré priblížia prácu farmaceuta, vítam. Poodhalia možnosti a poukážu na odbornú stránku lekárnikov, ktorá je často zaznávaná nielen laickou verejnosťou. Ale to nestačí. Otázka je, nakoľko je efektívna, o to viac, že pacient, ale aj iný zdravotník vyhodnotí a vytvorí si názor na základe konkrétnych situácií pri výdaji liekov a konzultácie s lekárnikom.

Fóra na sociálnych sieťach a prebiehajúce diskusie častokrát pripomínajú vykopnuté dvere, neriešme podružné témy, ale prezentujme sa svojou odbornosťou. Evolúcia a najmä progres sa nedeje ako kontinuum, ale skokmi. Na tie by sme však mali byť v dostatočnom predstihu pripravení. V prvom rade v plnej šírke využívajme kompetencie, ktoré máme. O ďalšie, ktoré majú lekárnici vo vyspelejších krajinách, ako je skrining, očkovanie a pod., pri ktorých sa postupne chápe prínos farmaceuta ako odborníka v prospech pacienta, by sme sa mali vedieť doslova pobiť. Ak je to možné a funguje to, prečo by to nemohlo aj u nás? Zvládneme to, svoje schopnosti sme preukázali už neraz.

Budúcnosť a obraz lekárenstva tvoríme tu a teraz, bezprostredným kontaktom s pacientom. Nečakajme, a to poučení minulosťou, že nám to príde samé, skôr naopak. Čo ale znamená v prvom rade pracovať na sebe, byť nároční na seba a konštruktívne kritickí voči kolegom, nenechať sa znechutiť či dokonca rezignovať. Berúc do úvahy, že celok pozostáva s častíc – fraktálov, ak rozhýbeme krídla, vieme meniť svet, aj ten lekárnický.

Marcel Jusko